

جامعه‌شناسی لرستان

فرهنگ شهروندی

محسن نیازی

ولی بهرامی

انتشارات پرسک

۱۴۰۰

انتشارات پرisk

جامعه شناسی لرستان، فرهنگ شهروندی

مولف: محسن نیازی، ولی بهرامی

عنوان و نام پدیدآور	: بهرامی، ولی، ۱۳۴۲ -
مشخصات نشر	: جامعه‌شناسی لرستان، فرهنگ شهروندی / محسن نیازی، ولی بهرامی.
مشخصات ظاهری	: خرم‌آباد: پرisk، ۱۴۰۰.
شابک	: ۲۸۵ ص.: جدول، نمودار؛ ۲۱،۵ * ۱۴،۵ سم.
وضعیت فهرست نویسی	: ۸۰۰،۰۰۰ ریال ۸-۱-۹۷۸۴۵-۶۲۲-۹۷۸
یادداشت	: فیبا
موضوع	: کتابنامه: ص. ۲۸۵-۲۶۸.
موضوع	: جامعه‌شناسی شهری -- ایران -- لرستان
موضوع	: Sociology, Urban -- Iran -- Lorestan (Province)
موضوع	: مشارکت اجتماعی -- ایران -- لرستان
موضوع	: Social participation -- Iran-- Lorestan (Province)
موضوع	: لرستان -- اوضاع اجتماعی -- قرن ۱۳
موضوع	: Lorestan (Iran: Province) -- Social conditions -- 13th century
سبب افروخته	: بیاری، محسن؛ ۱۳۴۴ -
رده بندی کنگره	: HT۱۲۷
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۷۶۰۹۵۵۲
سماره	: ۷۵۰۲۹۷۸
کتابشناسی ملی	
وضعیت رکورد	: فیبا

ناشر: انتشارات پرisk، ۰۹۳۰۸۶۵۶۰۲۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه، چاپ اول ۱۴۰۰

مدیر هنری: امین رجبیان

صفحه‌آرا: راهبه خوشنود

طراح جلد: شاهین صالح

چاپ و صحافی: مهرگان

شابک: ۸-۱-۹۷۸۴۵-۶۲۲-۹۷۸

periskpub@gmail. Com

یهاء: ۸۰۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

کتاب‌های ما را از فروشگاه اینترنتی کتاب پرisk تهیه کنید:

shop. Iranpoetry. Ir

همراه: ۰۹۳۰۸۶۵۶۰۲۷ - ۰۹۱۶۶۶۶۶۰۲۷

فهرست:

۸	پیش گفتار
۱۳	فصل اول- کلیات
۱۳	مقدمه
۱۴	مسئله‌مندی فرهنگ شهروندی
۲۰	اهمیت فرهنگ شهروندی
۲۴	سیر تاریخی شهروندی
۲۸	شهروندی در دوره مدرن
۴۱	بررسی وضعیت شهروندی ایران معاصر
۵۲	خلاصه
۵۴	فصل دوم- مفهوم شناسی فرهنگ شهروندی
۵۴	مقدمه
۵۵	تعریف شهروندی و ابعاد آن
۵۹	تعریف فرهنگ شهروندی
۶۳	ابعاد فرهنگ شهروندی
۷۶	خلاصه
۷۸	فصل سوم- متغیرهای جمعیت‌شناختی
۷۸	مقدمه
۷۹	روش تحقیق
۸۷	سنجش فرهنگ شهروندی
۱۰۷	فصل چهارم - اعتماد اجتماعی
۱۰۷	مقدمه
۱۰۷	تعریف اعتماد و ابعاد آن
۱۰۹	اهمیت اعتماد اجتماعی
۱۱۰	رویکرد نظری
۱۱۳	اعتماد اجتماعی شهروندان
۱۲۳	خلاصه
۱۲۵	فصل پنجم - هویت اجتماعی

۱۲۵	مقدمه
۱۲۵	تعریف هویت اجتماعی
۱۲۶	اهمیت هویت اجتماعی
۱۲۸	رویکرد نظری
۱۴۲	خلاصه
۱۴۳	فصل ششم - سبک تربیتی خانواده
۱۴۳	مقدمه
۱۴۳	تغییرات نهاد خانواده
۱۴۶	تعریف سبک‌های تربیتی خانواده
۱۴۸	رویکرد نظری
۱۸۹	خلاصه
۱۷۰	فصل هفتم - گرایش‌های قومی - طایفه‌ای
۱۷۰	تعریف قوم گرایی
۱۷۱	اهمیت قوم گرایی
۱۷۳	رویکرد نظری
۱۸۹	خلاصه
۱۹۱	فصل هشتم - احساس امنیت اقتصادی
۱۹۱	تعریف احساس امنیت اقتصادی
۱۹۳	اهمیت احساس امنیت اقتصادی
۱۹۴	رویکرد نظری
۱۹۹	خلاصه
۲۰۱	فصل نهم - رسانه‌های جمعی
۲۰۱	تعریف رسانه‌های جمعی
۲۰۲	اهمیت رسانه‌های جمعی
۲۰۴	رویکرد نظری
۲۱۱	خلاصه
۲۱۳	فصل دهم - ویژگی‌های شخصیتی شهروندان
۲۱۳	مقدمه

پیش‌گفتار

امروزه شهروندی به عنوان مؤلفه اساسی و بخش تفکیک‌ناپذیر زندگی اجتماعی در جوامع بشری در نظر گرفته می‌شود. این مفهوم نقطه آغازین برای ورود به بسیاری از مفاهیم جامعه‌شناسی است. پیوند مفاهیم بسیاری از جمله مسئولیت‌پذیری، اخلاق، آزادی، مشارکت، عدالت، هویت، نابرابری اجتماعی، سرمایه اجتماعی و مانند آن با مفهوم شهروندی، منجر به تلاش‌های گسترده‌ای برای توسعه نظریات شهروندی و نگاه اندیشمندان به این حوزه شده است، به گونه‌ای که می‌توان این مفهوم را به مثابه پویاترین مفهوم اجتماعی جامعه مدرن و پرمناقشه‌ترین مفهوم مورد توجه جامعه‌شناسان و اندیشمندان برشمرد. در نگاه اندیشمندان، تحقق شهروندی بدون در نظر گرفتن فرهنگ غیرممکن است و شهروندی مقوله‌ای جدا از فرهنگ شهروندان نیست. این کتاب مستخرج از پیمایش اجتماعی در زمینه فرهنگ شهروندی در استان لرستان است که به مؤلفه‌های اجتماعی توجه دارد و مطالب آن قبل از پاندمی کرونا گردآوری شده است. بنابراین عنوان کتاب «جامعه‌شناسی لرستان: فرهنگ شهروندی» بر همین مبنا انتخاب شده و با تأکید بر مسائل ذیل تدوین گردیده است.

فصل اول به بررسی علت مسئله‌مند بودن فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه و اهمیت آن می‌پردازد. وضعیت کنونی فرهنگ شهروندی، با در نظر گرفتن وقایع، حوادث گذشته و تغییرات صورت گرفته با گذر از جامعه

سنتی به جامعه مدرن مورد مطالعه قرار گرفته است. در سیر تاریخی شهروندی، تحولات شهروندی غرب را در چهار دوره باستان، قرون وسطی، مدرن و پست‌مدرن و در ایران در سه دوره تاریخی ایران باستان، دوره اسلامی و ایران معاصر (الف- شهروندی در دوره مشروطیت. ب- شهروندی در دوره پهلوی و ج- شهروندی در دوره جمهوری اسلامی) مورد بررسی قرار گرفته است.

ساختار فصل دوم به چستی فرهنگ شهروندی و بررسی ابعاد آن اختصاص یافته است. همچنین در این فصل، مفاهیم مرتبط با فرهنگ شهروندی از زوایای مختلف و نظریات مرتبط مورد بررسی قرار گرفته است. در این فصل رویکرد اتخاذ شده برای تعریف فرهنگ شهروندی، رویکرد شهروندی جمهوری‌گرایی (مدنی و جدید) است که این رویکرد و زوایای مختلف آن مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل سوم به جامعه مورد مطالعه و متغیرهای جمعیت‌شناختی اختصاص یافته است. در این فصل به معرفی روش تحقیق و ویژگی‌های آن پرداخته شده است. همچنین، توصیف پاسخگویان بر حسب جنسیت، سن، تحصیلات، مشاغل، شهر محل سکونت و خاستگاه زندگی (روستا، عشایر و شهر) و قومیت شهروندان مورد بررسی قرار گرفته است. در ادامه ترکیب مؤلفه‌های فرهنگ شهروندی و ایجاد شاخص کلی فرهنگ شهروندی و تعریف عملیاتی آنها مشخص شده است. همچنین توصیف گویه‌های متغیر فرهنگ شهروندی بر اساس چهار بعد آن (مشارکت رسمی و غیررسمی، نگرش‌ها، اخلاق دموکراتیک، ارزش‌ها و فضائل شهروندی) مورد بررسی و در نهایت وضعیت فرهنگ شهروندی و ابعاد آن در جامعه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل چهارم به بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا به تعاریف اعتماد اجتماعی و ابعاد آن

پرداخته شده است. سپس نحوه سنجش مؤلفه‌های شاخص اعتماد اجتماعی و نیز میزان اعتماد اجتماعی پاسخگویان در هر یک از ابعاد اعتماد (اعتماد تعمیم‌یافته، اعتماد بین فردی و اعتماد نهادی) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در نهایت رابطه بین اعتماد اجتماعی و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل پنجم به بررسی رابطه بین هویت اجتماعی و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا به تعاریف هویت اجتماعی و دو بعد آن (قومی و ملی) پرداخته شده است. در ادامه یکی از مهمترین رویکردهای شهروندی مرتبط با هویت اجتماعی (رویکرد جمهوری خواهی) مورد بحث قرار گرفته است. سپس نحوه سنجش مؤلفه‌های شاخص هویت اجتماعی و میزان هویت اجتماعی پاسخگویان بر حسب هر یک از ابعاد آن (هویت قومی و هویت ملی) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در نهایت رابطه بین هویت اجتماعی و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل ششم به بررسی رابطه بین سبک تربیتی خانواده و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا تغییرات نهاد خانواده (ساختاری و کارکردی) در جامعه و چالش‌های رویکرد تربیتی سنتی خانواده در شرایط کنونی در خانواده‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. سپس نحوه سنجش و عملیاتی کردن سبک‌های تربیتی سه‌گانه (مستبد، رها و مقتدر) و میزان توزیع پاسخگویان بر حسب سبک‌های تربیتی به شکل مجزا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در نهایت رابطه بین سبک‌های تربیتی خانواده و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل هفتم به بررسی رابطه بین گرایش‌های قومی - طایفه‌ای و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا به تعاریف قوم‌گرایی و

طایفه‌گرایی پرداخته شده است. در ادامه به اهمیت و نقش هویت قومی، هویت ملی و گرایش‌های قومی - طایفه‌ای در همبستگی اجتماعی، توسعه پایدار و متوازن و حقوق و تکالیف شهروندی پرداخته شده است. سپس نحوه سنجش مؤلفه‌های گرایش تعلقات قومی - طایفه‌ای و میزان گرایش قومی - طایفه‌ای و بر حسب هر یک از ابعاد آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در نهایت رابطه بین گرایش قومی - طایفه‌ای و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل هشتم به بررسی رابطه بین احساس امنیت اقتصادی و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا به تعاریف امنیت و احساس امنیت اقتصادی پرداخته شده است. در ادامه به پیامدهای احساس امنیت اقتصادی در سه سطح فردی، همسایگی و اجتماعی اشاره شده است. سپس، میزان احساس امنیت اقتصادی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و در نهایت، رابطه بین احساس امنیت اقتصادی و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل نهم به بررسی رابطه بین رسانه‌های جمعی و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا به تعاریف رسانه‌های جمعی و اهمیت آنها در آگاهی بخشی و آموزش حقوق شهروندی پرداخته شده است. در ادامه، سنجش میزان مصرف رسانه‌ای پاسخگویان ارایه و در نهایت به تحلیل رابطه بین میزان استفاده از رسانه‌های جمعی و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه پرداخته شده است.

فصل دهم به بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی شهروندان (سنت‌گرایی، تقدیرگرایی و خاص‌گرایی) و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا به تعاریف مفاهیم سنت‌گرایی، تقدیرگرایی و خاص‌گرایی و ویژگی‌های شخصیتی افراد سنت‌گرا، تقدیرگرا و خاص‌گرا

پرداخته شده است. سپس، ویژگی‌های شخصیتی پاسخگویان ارائه و در نهایت رابطه بین خاص‌گرایی و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه مورد واکاوی قرار گرفته است.

فصل یازدهم به بررسی رابطه بین آگاهی از حقوق شهروندی و فرهنگ شهروندی اختصاص یافته است. در این فصل، میزان آگاهی از حقوق شهروندی و ابعاد آن (حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و جنسیتی) مورد بررسی قرار گرفته و رابطه بین آگاهی از حقوق شهروندی و فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه مورد تحلیل قرار گرفته است.

فصل دوازدهم به بحث و نتیجه‌گیری اختصاص یافته است. در این فصل با استفاده از مدل معادلات ساختاری، اثرات مستقیم و غیرمستقیم نحوه و میزان اثرات متغیرهای مورد بحث بر فرهنگ شهروندی و در نهایت اثر کل هر متغیر (مجموع اثر مستقیم و غیرمستقیم) بر فرهنگ شهروندی مشخص شده است. در نهایت وضعیت فرهنگ شهروندی در جامعه مورد مطالعه و عوامل موثر بر آن مورد واکاوی قرار گرفته است.

این اثر مرهون تلاش‌های بسیار ارزنده اندیشمندان و پژوهشگران ارجمندی است که نام آنان در پایان اثر ارائه گردیده است. بدینوسیله مؤلفان مراتب سپاسگزاری خود را از آنان اعلام می‌دارند. امید است این اثر بتواند در جهت تبیین مطلوب فرهنگ شهروندی و توسعه جامعه در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی مؤثر واقع گردد.

دکتر ولی بهرامی

مدرس دانشگاه فرهنگیان حرم آباد

دکتر محسن نیازی

استاد جامعه‌شناسی دانشگاه کاشان